

Supplerende materiale - Engelsk i SOP på hhx

Vi ønsker med dette materialet at præcisere, uddybe og belyse centrale dele af engelskfaget, når det indgår i flerfagligt samspil. Vi giver bl.a. eksempler på, hvordan engelsk kan udfoldes i SOP på forskellige måder, fx ift. udformning af opgaveformuleringer, udvælgelse af tekst mv.

Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

Jonas Rasmussen, fagkonsulent, BUVM

Mette Lyng, lektor, U/Nord, Hillerød Handelsgymnasium

December 2020

Engelskfagets særtræk i flerfagligt samarbejde/SOP

For alle fag gælder, at de konkrete faglige elementer i SOP adresseres i læreplanen for studieområdet, herunder SOP, på to måder: 1. Under faglige mål, hvor det fremgår, at eleverne skal kunne *"beherske relevante faglige mål i studieområdets fag"* og *"formulere og analysere en problemstilling ved at kombinere viden og faglige metoder fra flere forskellige fag"* - det vil sige, at indholdet i studieområdet kommer fra fagene. 2. Under bedømmelseskriterier, hvor det kræves, at eleverne demonstrerer *"relevant udvælgelse, anvendelse og kombination af viden og metoder fra de indgående fag"*, *"faglig indsigt og fordybelse og evne til at sætte sig ind i relevante nye faglige områder"*, *"faglig dybde og selvstændighed"* og *"forståelse af de indgående fags og faglige metoders muligheder og begrænsninger i forhold til arbejdet med studieområdeprojektets problemstillinger"*. SOP-opgaveformuleringen skal således udformes på en måde, der muliggør opfyldelse af disse krav.

Engelskfagets identitet beskrives i fagets læreplan som "et videns- og kundskabsfag, et færdighedsfag og et kulturfag. Faget beskæftiger sig med engelsk sprog, engelsksprogede tekster og litteratur, engelsksprogede kulturer, erhvervsrettede emner og globale forhold. Faget tager udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb og omfatter anvendelse af engelsk i tale og skrift og en teoretisk viden om fagets stofområder."

Opgaveformuleringen i et SOP med engelsk skal således stille krav til metoder, der kendetegner arbejdet med engelskfagets kerne. Det betyder blandt andet, at der skal indgå autentisk engelsksproget tekstmateriale fra den engelsksprogede verden, som giver eleven mulighed for at arbejde med relevante engelskfaglige metoder og viden. Det anbefales derfor, at opgaveformuleringen udarbejdes på en sådan måde, at denne ikke kan besvares uden at eleven anvender engelskfaglige metoder på dele af kildematerialet. Dette kan ske på flere måder, fx gennem fiktions- eller sagprosaanalyse, eller der kunne gøres brug af diskursanalyse til at afdække budskaber i markeds- eller politisk kommunikation, blot for at nævne nogle få eksempler.

Tekstarbejdet kan således antage en tematisk tilgang i en række sammenhænge alt afhængig af fagkombination. Eksempler kunne være:

- Begreberne *the working poor* eller *breadline kids* set i forhold til den stigende ulighed i US og UK
- Analyse af politiske kampagner, taler, o. lign.
- Markedsføring ift. kulturelle strømninger, lovmæssige rammer og etik – fx i et Commonwealth-land
- Årsager til og konsekvenser af amerikansk immigrationspolitik
- Årsager til og konsekvenser af Brexit
- Strategisk CSR på et engelsksproget marked
- Muligheder, udfordringer og perspektiver for iværksættere på et engelsksproget marked
- Strategisk analyse af eksterne forhold for en virksomhed på et engelsksproget marked
- Chi i anden test på fx ordklasser i politiske taler

Engelsk i SOP byder således på en mangfoldighed af muligheder for at få kernefagligheden i spil på alle taksonomiske niveauer afhængigt af emne og fagkombination. Uanset tyngden af engelskfaget i SOP skal de faglige mål være i spil og tydeligt genkendelige i opgaveformuleringen, så man kan se, at eleven har mulighed for at anvende engelskfagets metoder.

Læreplanen for studieområdet afsnit 4.2.1. understreger vigtigheden af engelsksproget materiale: ”I studieområdeprojekter, hvori der indgår fremmedsprog, skal en del af de anvendte materialer være på dette eller disse sprog.” Dette betyder, at der i studieretningsprojekter med engelsk skal indgå engelsksproget materiale som såkaldte primærttekster. Det engelsksprogede materiale skal have et omfang og en tyngde i opgaven, der muliggør bedømmelse i forhold til de faglige mål. Primærttekster kan udgøres af både fiktive teksttyper, fx roman, novelle, film, drama eller lyrik, og ikke-fiktive teksttyper, fx biografier, selvbiografier, avisartikler, dokumentar- og reklamefilm, virksomhedsrapporter, websider o. lign. Da faget arbejder med et udvidet tekstbegreb, er der således rig mulighed for at inddrage forskellige multimodale teksttyper, der også kan imødekomme det andet fags bidrag til opgaveformuleringen, således at fagene allerede tidligt forudsætter hinanden i den samlede opgave.

Det udvidede tekstbegreb

I Den Fælles Europæiske Referenceramme for sprog (CEFR) defineres ”tekst” således:

”Tekst er enhver sekvens eller sammenhængende tekst (talt og/eller skrevet), der relaterer sig til et specifikt domæne, og som under udførelsen af en opgave giver anledning til en sproglig aktivitet – enten som støtte eller som mål – i form af et produkt eller en proces”.

Med udgangspunkt i denne definition skal tekst, dvs. det udvidede tekstbegreb, i undervisningspraksis forstås som en kombination af genrer og teksttyper og medier: det skrevne og det digitale; det visuelle og det auditive – adskilt eller i kombination. Tekstbegrebet omfatter således alle fremstillingsformer, skrevne og digitale, i tekst og/eller lyd og/eller billede inden for engelskfagets overordnede rammer (kernestoffet).

Tekst er imidlertid også andre (kunstneriske) udtryk, fx symbols, sounds, gestures, photos, painting, video art - altså tekster uden verbalt sprog. Disse vil dog normalt være at regne for supplerende stof og kan ikke alene udgøre det engelsksprogede materiale eller de engelsksprogede primærttekster i studieretningsprojekter, hvor engelsk indgår.

Der citeres relevant fra de engelsksprogede kilder, og citaterne skrives på engelsk og oversættes ikke. Citaterne kommenteres og anvendes hensigtsmæssigt i besvarelsen, fx ved anvendelse af *PEE* o. lign til at understøtte centrale pointer. Således illustrerer relevant citatbrug elevens evne til at argumentere, ræsonnere og perspektivere og bliver altså en måde at demonstrere analytiske evner.

Når læreplanen i engelsk i forbindelse med samspil med andre fag fastslår, at der ”skal [...] anvendes autentisk, engelsksproget materiale, der med få undtagelser tager udgangspunkt i eller kan sættes i forbindelse med fagets kulturområder, således at eleverne kan demonstrere indsigt i fagets identitet og metode”, betyder det, at der som hovedregel anvendes engelsksprogede tekster, der tematiserer engelsksprogede kulturområder. Der kan dog være tilfælde, hvor engelsksprogede tekster, der tematiserer andre kulturområder, kan anvendes i SOP. Det kan fx være i en opgave, som indeholder en komparativ analyse, hvor én af teksterne er forankret i et engelsksproget kulturområde.

Faglige tilgange og metoder

Et af de faglige mål for studieområdet er, at eleverne skal kunne ”formulere og analysere en problemstilling ved at kombinere viden og faglige metoder fra flere forskellige fag”. Dette betyder, at eleven skal inddrage disse aspekter fra begge de indgående fag. Engelsk vil kunne indgå meningsfuldt i SOP med alle studieretningsfag – i praksis næsten altid de økonomiske fag - da fagets kernefaglighed i bred forstand inddrager kulturelle, samfundsmæssige, erhvervsrelaterede og historiske forhold, der rækker ud over de snævert engelskfaglige elementer. Som beskrevet ovenfor giver dette en række muligheder for at inddrage og kombinere engelskfagets metoder.

På den anden side betyder kombinationen mellem engelsk og økonomifag, at eleven skal skabe synergi mellem to fag, der i nogen udstrækning har forskellige faglige tilgange og metoder, og det kan derfor være en udfordring at rammesætte opgaven, så begge fags faglighed tydeligt er til stede. Det skal her bemærkes, at det i SOP hverken er et krav, at de to fag fylder lige meget, eller at der er en øvre eller nedre grænse for, hvor meget et fag må fylde. Det skal dog sikres, at problemformuleringen/opgaveformuleringen kun kan besvares meningsfuldt, hvis faglige mål fra begge fag kan opfyldes.

Nedenfor følger nogle kommenterede opgaveformuleringer, hvori engelsk indgår på forskellige niveauer og med forskelligt omfang:

Engelsk og afsætning

Redegør for årsager til og konsekvenser af opioid-krisen i USA.

Analyser den markedsføring som medicinalproducenter såsom Purdue Pharma har gjort brug af.

Diskuter med inddragelse af debatten om opioider, hvilke etiske aspekter der er i forhold til markedsføring af medicin i USA.

Ideelt set er flerfagligheden så integreret en del af opgaven, at de to fags faglighed flyder sammen. Denne opgave er netop et eksempel på dette. Set i et engelskfagligt perspektiv er faget til stede i alle dele af opgaven. Indledningsvis tegnes banen op for et konkret politisk, sundheds- og erhvervsmæssigt begivenhedsforløb i USA, hvilket selvsagt kræver viden om og kompetence i at formidle disse begivenheder på baggrund af relevant engelsksproget materiale. Samtidig er afsætningsfaget til stede, idet konkrete vilkår for en branche/virksomhed skitseres.

I næste del af opgaven integreres fagene fuldt ud, og engelskfagets metoder kommer tydeligt i spil gennem analyse af konkret markedsføringsmateriale, fx ved brug af diskursanalyse¹. Opgavens sidste del lægger op til en principiel, næsten filosofisk diskussion af etik i markedsføring. Ud over det indblik i den konkrete sag, som opgaven har givet i de to foregående dele, er det her igen vigtigt at have en grundig viden om politiske diskurser og erhvervspolitik i USA. Engelskfaget er således til stede hele vejen igennem opgaven med flere forskellige aspekter af faget i spil. I den forbindelse er elevens evne til at indsamle, sortere, analysere og formidle relevant materiale central.

Engelsk og international økonomi

Beskriv og sammenlign de velfærdsmodeller, der er gældende i Storbritannien og Danmark.

Analyser Ken Loachs film *I, Daniel Blake* med henblik på at afdække, hvorledes det britiske sundheds- og velfærdssystem fremstilles samt hvordan filmen argumenterer for sine synspunkter. Diskuter filmens kritik.

Vurder ud fra kritikken og den danske velfærdsmodel mulige løsningsforslag på de problemer, der fremføres i filmen.

---

¹ Man vil sagtens kunne afgrænse opgaveformuleringen yderligere, hvilket typisk vil afhænge af, hvilken elevtype, der er tale om, og hvad der konkret er gået forud i vejledningen ift. afstemning af fagligt indhold og fokusområder.

Her ses igen, hvordan både engelsk og international økonomi løber som gennemgående tråde, der væves sammen igennem hele opgaven. Velfærdsmodeller er måske nok kernefaglige begreber i international økonomi, men det kræver desuden kendskab til værdier og samfundsøkonomiske forhold i den angelsaksiske verden at forstå den britiske udgave af et velfærdssamfund.

Behandlingen af filmen *I, Daniel Blake* fordrer brug af tekst- og filmanalytiske begreber, fx i forhold til komposition, tematik, diskurs mv., hvilket naturligvis rammer helt centralt i engelskfaget. International økonomi er dog også til stede, når den kritiske tilgang til sundhed og velfærd diskuteres.

I sidste del af opgaven er det igen nødvendigt, at eleven bruger sin engelskfaglige viden om grundlaget for britisk politik og samfundsindretning for at kunne vurdere den danske models brugbarhed i Storbritannien.

Engelsk og virksomhedsøkonomi

Hvordan håndteres returlogistik i Nike, og hvilken betydning har dette for virksomheden?

Hvilke tendenser inden for CSR er der i det amerikanske samfund, og hvordan kan det påvirke Nikes returlogistik og diskursen i Nikes kommunikation til deres interessenter.

Hvorfor er det nødvendigt for Nike at operere ud fra et stakeholder- og shareholder-perspektiv, og hvad opnår Nike ved denne tilgang?

Her ses et eksempel på en opgaveformulering, som ikke er opbygget efter den traditionelle Bloom-skabelon, men i stedet består af en række undersøgende spørgsmål, som tilsammen adresserer forskellige taksonomiske niveauer. Udgangspunktet er en amerikansk virksomhed, og selvom første spørgsmål i høj grad er orienteret mod faget virksomhedsøkonomi, er det engelskfaglige aspekt dog til stede gennem virksomhedens forankring i en amerikansk kontekst.

CSR-spørgsmålet integrerer meget tydeligt de to fag. Der kræves naturligvis kendskab til både politiske og erhvervsmæssige forhold i USA, og dette kendskab skal herefter bruges til at analysere virksomhedens kommunikationsstrategier i forhold til deres interessenter. Noget lignende gør sig gældende i det sidste spørgsmål, hvor besvarelsen kræver kendskab til finansielle forhold i virksomheden, men samtidig fordrer kompetence i at analysere og perspektivere disse i forhold til andre samfundstendenser i USA.

Tilknytning til undervisningen

Det fremgår af læreplanen for studieområdet 4.2.1., at *"[s]tudieområdeprojektet og den tilknyttede problemformulering [ikke] kan [...] begrænses til fagligt stof, der er indgået i den enkelte elevs undervisning [...] [og skal] give mulighed for faglig fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over undervisningen i mindst et af rapportens fag"*. Studieområdeprojektet omfatter således både det skriftlige produkt og den mundtlige prøve, og ovenstående formulering går derfor på begge dele.

Det betyder for det første, at indholdet i elevens SOP skal behandle emner, materialer og/eller metoder, som normalt ligger uden for læreplanens område. Dette krav gælder dog kun mindst ét af de indgående fag. For det andet betyder det i forhold til engelsk, at en elev fx ikke kan anvende et værk eller en film som primært materiale i sin SOP, hvis (store dele af) værket/filmen er blevet bearbejdet i undervisningen.

Derimod kan en elev godt arbejde med områder af faget, der er arbejdet med i undervisningen mundtligt eller skriftligt, så længe det sikres, at opgaveformuleringen rækker ud over det materiale, eleven tidligere har arbejdet med, og at eleven anlægger en ny faglig tilgang på materialet. Det kan fx være, at eleven har arbejdet med et uddrag af en roman og ønsker at arbejde med den samlede roman og vælger en anden metodisk tilgang i analysearbejdet eller fokuserer analysen på andre aspekter end de centrale i arbejdet i undervisningen.

Som i alle andre tilfælde er det vigtigt, at eleven dokumenterer sine pointer – med henvisning til eget tidligere arbejde, hvis det er kilden.

SOP på engelsk

SOP skrives som udgangspunkt på dansk. Eleverne har dog mulighed for at udarbejde besvarelsen helt eller delvist på engelsk, tysk eller fransk, hvis skolens leder godkender det. Såfremt hele eller dele af opgavebesvarelsen er udarbejdet på et fremmedsprog, er kravene til den sproglige udformning de samme, som hvis den var skrevet på dansk. Eleverne skal derfor være særdeles fortrolige med det benyttede fremmedsprog. Skolen skal ved udpegning af vejledere sikre, at vejlederne har tilstrækkelig sproglig kompetence til både at udforme opgaveformuleringen og bedømme besvarelsen. Hvis skolen ikke kan stille en sådan sikkerhed, kan dette forhold bruges som begrundelse for at afvise elevens ønske om at udarbejde besvarelsen på det pågældende fremmedsprog.

Mundtlig eksamen afvikles på dansk, også hvis opgaven er skrevet på et fremmedsprog. Det er kun når ganske særlige omstændigheder taler for det, at en prøve kan aflægges på et andet sprog end dansk, fx hvis eleven er blevet undervist på engelsk i begge de indgående fag. Det er altså ikke i sig selv ganske særlige omstændigheder, at det skriftlige produkt er udarbejdet på fx engelsk.

Resumeet skrives på engelsk, hvis resten af opgaven er på engelsk.

FAQ – Studieområdet, hhx

Der er udarbejdet en FAQ til studieområdet på hhx, som er en nem indgang til oftest stillede spørgsmål til Studieområdet, du som lærer kunne ønske svar på.

Du kan tilgå dette materiale direkte via EMU:

<https://emu.dk/hhx/studieomraadet/faq-studieomraadet-hhx>

EMU har også en generel side til studieområdet på hhx. Her kan man fx finde links til læreplan og vejledning, information om prøver og eksamen, materiale fra fagkonsulenterne fra FIP o. lign.

Se venligst: <https://emu.dk/hhx/studieomraadet?b=t431>